

"איש כי ינדור נדר... לא יחל דברו כל אשר יוציא מפיו נעשה" (ל', ט').

מעשה ביהודי כופר שנהג לזלזל ברבנים במזיד. ניכנס היהודי לשיעור של רב העיר להפריע לו. השיעור היה על פרשת מוטות. אמר הרב על הפסוק: "לא יחל דברו כל אשר יוצא מפיו יעשה" ואם יפר נדרו אומרת הגמרא בעבור עוון נדרים מתים אישתי בניו ובנותיו הקטנים של האדם.

לאותו יהודי כופר לא היו ילדים כי אשתו היתה עקרה והוא מירר לה את חייה ואף שנאה שינאה גדולה (רחמנא ליצלן) התפרץ היהודי לדבריו של הרב ואמר לו איזה שטויות אתה מדבר כל חיי אני נודר ולא מקיים למה הקב"ה לא לוקח את אשתי, אני לא סובל אותה שיקח אותה כבר.

תדהמה גדולה נפלה על הקהל לאור דבריו הגסים של היהודי, ענה לו הרב זה בדיוק העונש שלך בגלל שאתה נודר ולא מקיים רחמנא ליבה בהא יודע כוונותיו של האדם לכן הוא לא ממית את אישתך ועוד יאריך ימיה כדי שתישאר ותסבול איתה עד סוף ימך.

מעשה ברבי משה מפשוורסק הגיע לעיירה אחת, ונדע לו כי סוחריה היהודים אינם זהירים במידות ובמשקלות. הזמין אפוא את בני העיירה לשמוע את דרשתו בבית המדרש.

"בודאי יודעים אתם", פתח דרשתו ואמר, "את ששנו חכמינו במסכת סוטה (ח', ב'): 'במידה שאדם מודד מודדין לו'. וכאשר יש לאדם מישראל מאזני שקר בחנותו, הרי שלאחר מותו ימדדו וישקלו את זכויותיו וחטאיו במאזני השקר שלו, והוא יצא חייב בדינו..."

בהזדמנות אחרת, כשהגיע רבי משה לעיר קראקא, נודע לו כי רבים מעשירי העיר נודרים בבית הכנסת בשבת לנדב בעין יפה לצרכי העניים, וכשבאים אליהם הגבאים לגבות את הכסף בימות החול, הם מקטינים את הסכומים ונותנים פרוטות עלובות. בשבת, בשעת סעודה שלישית, בעוד עשירי העיר מסובים גם הם לשולחן, אמר רבי משה: "יודעי אתם, בודאי, כי מכל מצווה שמקיים אדם מישראל נברא מלאך טוב, ומכל עברה מלאך רע ומשחית. מתוך כך מבינים אנו, כי שם, למעלה, יש לא רק מלאכי אמת אלא גם מלאכי שקר, הנבראים מהבל פיהם של יהודים עשירים. אותם יהודים המבטיחים ואינם מקיימים, ועושים שקר בנפשם. לאחר מותם של אנשים אלו עתידים לבוא מלאכי השקר ולהעיד על מעשיהם. ומכיון שמלאכי שקר הם יש להניח כי יספרו על מעשים שלא היו ולא נבראו, ועלולים הם להטות את גזר דינם של האנשים לחובה..."

אהבת ישראל

הוא לא מהעדה שלי! (המשך)

מקבל בהחלט שבני עדה זו לא מתפתנים עם בני עדה אחרת, שהרי סוף־סוף המנהגים והליכות החיים ואף הטבעים שונים אלו מאלו, ובהחלט עדיף שכל אחד ישא אשה מבני עדתו.

מקבל, שכל ארגון וארגון ידאג לארגונו, לקהלתו או לחסידותו. אך רבה, קנאת סופרים תרבה חכמה, וכמוכן מבלי לפגוע באחרים חלילה. שכל קהלה תבסס את בני קהלתה, ובכך כלם יהיו מבססים, מצליחים ופורחים. לבנות בתים כל עדה לעצמה, לבסס ולהפריח ארגונים וחסידות כל אחד לעצמו. בזה אין שום סבה לגרם פרוז ופזור, אולם כל זה בתנאי שכל גוף מכבד את רעהו, אינו רואה עליונות וחסנונות על רעהו ונחפץ לראות בטובתו. וכמו כן לעת צורך מתלכדים כלם כאיש אחד, איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק. אולם כאשר הפרוד הוא לא רק בחיצוניות בלבד, אלא גם בלבבות, הרי שזהו עם מפזר ומפחד.

כמה יגדל הפאב, כשאצלנו, שומרי מצוות, המאמינים בה' ובתורתו, חדרה אלינו ההשפעה החלונית האגואיסטית להבנות על חרבן אחרים ולהלחם אלו עם אלו, להכפיש אלו את אלו, ולא דווקא בתקופת בחירות וכדומה, שאז הריקים והפוחזים אף יוצרים מלחמת אחים, אלא חמורה מוזאת מצינו, והיא:

בני עדה מסוימת מחשיבים עצמם ליחסנים משפילים, בעלי אינטליגנציה גבוהה, ומפתחים על בני העדה האחרת סטיגמה של אנשים סוג ב' וגי, ומפגינים זו כלפיהם ביחסם השחצני והקשוח, ונכר הדבר אצל עזי הפנים שבהם אף במבטם השחצני.

הלא בהתנהגות זו מתפתחת שנאה, נקימה ונטירה. הצד הפגוע משיב על עלבונו, נוטר שנאה מחמת הנחיתות שייצרו אצלו אלו המתרברבים.

וכמו כן בני ארגון מסוים, ויכול להיות אף ארגון קדוש העושה רבות למען היהדות, אולם מה שונים כל מפעליו כאשר עינו צרה בארגון המתחרה לו ומצפה הוא לכשלונו כדי להתנוסס, או כדי להעביר את האוהדים והתורמים של הארגון המובס - אליו!

הלא רק בוחן לבות וכליות יודע לבות בני אדם האם שמחים או כואבים המה בכשלונם של מתחריהם. אם כן, היאך פעולות נפלאות, ואף של תשובה, תורה וחסד, ממליצו עלינו כשבראשם עומדים גסי רוח, הנזקקים המה תחלה לדעת תשובה מהי, תורה וחסד מהם, קדם שיארגנו עמדות למיניהם.

בזאו ונשאל את עצמנו: היש "שנאת חנם" לשם "חנם" כמו שנאה שבוזו הרי זו שנאה שמתפתחת ללא שום סבה, סתם מתוך שחץ ויהירות. ובכן היש לנו סכוי לגאולה בזמן הקרוב יכולים אנו בעקבות מצב שכזה רק לחלם על גאולה, ותו לא.
(ר' יעקב ישראל לוגאסי)

אמונה

יו. כשיש לאדם מתנגדים לומדים ועשירים גדולים, דע, שזה נעשה מחמת שנפל כמה פעמים מאמונה. (ספר המידות)

מניעה מהשתתפות בחתונה/ (ר' אברהם ישראל)

ישנם שמקפידים, שחתן וכלה שנמצאים בתוך (40) יום לחתונתם, לא יגיעו לחתונה של אחרים. וכן ישנם שמקפידים שיוולדת לא תלך לחתונה בתוך (40) יום מיום לידתה, ואין למנהג זה מקור בהלכה, ואין לבטל מצות שמחת חתן וכלה מגלל אמונות תפלות. ועל כל פנים אותם שנוהגים להקפיד בזה, יש ליעץ להם שהכלה או היולדת, תחליף עם הכלה השניה את הסיכות שלהן, או שיביאו אחת לשניה סוכריה, ועל ידי כך יכולות ללכת לחתונה ללא שום חשש.

כן מבואר בס"ד בספר ואין למו מכשול חלק ב (עמוד דש בנד"מ). וטוב עין יראה לראשון לציון הרב משפטי עוזיאל (כרך ב יו"ד סימן כא) שנשאל על נידון זה, והשיב בזו הלשון: נבהלתי משמוע הזיות כאלה, שהן אסורות לשומען, ואין צריך לומר לאומרן, שכניסת היולדת או הכלה אצל יולדת, או כלה אחרת בתוך ארבעים יום, גורמת עקרות לאחת מהן. והתרופה לזה היא ברחיצת הידים והרגלים במימי רגלים של הכלה או היולדת שנכנסה לביתה. אלו דברי שוא ותיפלה שאין בהם ממש, ואסורים בהחלט משום דרכי האמורי, ולא עוד אלא כי אמונות תפלות אלה הם גורמות ריב ומדנים בין משפחות ישראל, בחושבן כי בקורה של הכלה או היולדת בביתה, גרמה למניעת הריונה ופרי בטנה.

ולכן אין להאמין בזה ולעשות מעשי הזיה אלה, שאין בהם לא מעיון והיקש הטבעי ולא משום ניסיון רפואי. שהרי אנו רואים מעשים בכל יום, שמבקרים יולדות וכלות אשה את רעותה, ואינן נפגעות במאומה, ואין שטן ואין פגע רע.

לפיכך אסור להעלות על הדעת הזיה טפלה זאת, וצריך לעוקרה מיסודה ולהכריז עליה ברבים, שהיא דבר שוא והבל, וחלילה חלילה לאיש ישראל לחשוב על דבר שקר וכזב זה, שהוא אסור מצד עצמו, וגם גורם מחלוקת בישראל. וכבר כתב הרמב"ם ז"ל: חלילה לישראל שהם חכמים מחוכמים, להמשך אחר הבלים אלה, ולא להעלות על הלב שיש תועלת בהן, אלא מצוה וחובה עלינו להאמין בה' אלקי כל בשר, שבידו מפתח של חיה, כדכתיב "ויזכור אלקים את רחל וישמע אליה ויפתח את רחמה". עכ"ד. ושומר מצוה לא ידע דבר רע.

משהו לנשמה

"איש כי ינדור נדר...לא יחל דברו כל אשר יוציא מפיו נעשה"

אחד מגדולי תלמידי הבעל שם טוב, רבי זאב וולף קיציס, היה עני מרוד ולא יכול היה להשיא את בתו הבוגרת. שאלו הבעש"ט באחד הימים: מדוע לא תשדל את בתך? כאשר אין לי במה לפרנס את בני משפחתי, איך אוכל לחשוב על נישואין? ענה התלמיד בבוט פנים. אשיאך עצה, ענה לו הבעש"ט, שלח נא שליח מיוחד לעיר יאסי, שם ימצאו השדכנים חתן בר אוריין לבתך. עליך גם להבטיח לחתן נדוניה של אלפיים רובל. עשה התלמיד כהוראת רבו והשליח יצא ליאסי. הוא תיאר שם את המחותרן ר' וולף בתור צדיק וחסיד, והבטיח שיתן נדוניה בסך אלפיים רובל. השדכנים התחילו להציע לפניו שידוכים שונים, שלא ישרו בעיניו, עד שלבסוף התעכב על שידוך אחד שהוצע לו, בנו של איש נכבד, עשיר ומיוחס, והבחור עצמו היה גדול בתורה. הוטב הדבר בעיני השליח, גמר את השידוך בכי טוב וכתבו "תנאים", שעל המחותרן לתת נדוניה בסך אלפיים רובל. חזר השליח לביתו, וסיפר לר' וולף את כל המאורע, אשר הוטב

כאשר בא לפני הבעש"ט, הוא בירך אותו בברכת מזל טוב, וביקשו שלא ידאג מאומה, כי במהרה יבוא עזרו. כעבור מספר שבועות קיבל ר' וולף מכתב ממחותנו, בו הוא מתפלא על שלא שלח מתנה לחתן, כנהוג.

הלך ר' וולף עם המכתב אל הבעש"ט, והוא אמר לו שלא ידאג כי קרובה ישועתו לבוא. חלפו עוד מספר שבועות, והמחותן הוסיף לכתוב, למה אינו שולח שום מתנה לחתן. אך ר' וולף שבטח בדברי הבעש"ט, לא השיב לו מאומה. בראות המחותרן שאין קול ואין עונה, הוא שלח לו מכתב נוף וכתב בו דברים קשים, וגם הודיעו אם לא יקבל תשובה ממנו, יחזיר לו את ה"תנאים".

הלך ר' וולף במר נפשו אל הבעש"ט, והראה לו את המכתב. ענה לו הבעש"ט: ענה לו במכתב, כי בזמן המיועד של החתונה יבוא לכאן החתן, ואי"ה יהיה הכל מכן, גם מתנות לחתן וגם הנדוניה. כתב ר' וולף כדברי הבעש"ט, והמחותן בטח בדבריו. כשהגיע קרוב לזמן המיועד, נכנס ר' וולף שוב לבעש"ט, והוא ציווה לכתוב למחותן שיבוא לכפר שלשה ימים קודם הזמן, כי רצונו לשמוח איתו כמה ימים לפני החתונה. ר' וולף קיים את פקודת הבעש"ט, וימים אחדים לפני החתונה קיבל מכתב ממחותנו, שהוא עם כל בני ביתו נוסעים לחתונה. בפנים עצובות הלך ר' וולף להראות לבעש"ט את המכתב. בדרכו אל הבעש"ט הוא פגש איש אשר שאלו איפה גר הבעש"ט. הנה גם אני הולך אל הבעש"ט ותוכל ללכת עמי, ענה לו ר' וולף.

בהגיעם אל הבעש"ט, לאחר שאילת שלום, אמר הבעש"ט אל האורח: הבה ואספר לך סיפור: סוחר אחד הוביל עצים ברפסודות גדולות למדינת פרוסיה. הוא הוביל רפסודה גדולה של עצים, וקיבל במחירה ארבעים אלף רובל לסוחר היתה מרכבה הדורה ועגלון גוי נוהג בסוסים. בנסעו חזרה עם הכסף, הגיעו ליער אחד, שם נרדם הסוחר וישן. היטה העגלון את הסוסים מן המסילה אל אמצע היער, העיר את הסוחר ואמר לו שימסור לו מיד את כל הכסף שיש לו. הוא גם התחיל לנופף על ראשו בגרזן חד לאיים עליו. חרד הסוחר והתחיל להתחנן אל העגלון שישאיר לו חצי מן הכסף. אך העגלון באחת, שימסור לו מיד את כל הכסף, ואם לאו יהרוג אותו כרגע! בראות הסוחר כי כלתה עליו הרעה, מסר בידי העגלון את ארבעים אלף הרובלים, ובלבד שישאיר לו את נפשו לשלל. לאחר שהעגלון קיבל את כל הכסף, נענה העגלון ואמר: הלא תגיד לי איך אוכל להניחך בחיים, כאשר בודאי תספר אחרי כן את כל מה שקרה, אין לי ברירה אחרת אלא להרוג אותך כאן במקום.

הסוחר הרבה להפציר בו שיניחו בחיים, והעגלון באחת, שמדבריו לא יוכל לשנות ועליו לרצחו. התחנן אליו הסוחר, שעל כל פנים ימתין לו עד יתוודה קודם מותו. העגלון נתרצה לדבר זה, קשר אותו אל עץ, לבל יברח, והניחו לומר וידוי. התחיל הסוחר לומר וידוי בהשתפכות הנפש, ונדר נדר לה': ריבונו של עולם, אם אצליח להנצל מידי הרוצח, אתן מעשר מכל הכסף הזה לצדקה. לאזניו של שומר היער, הגיע קול השתפכות נפשו של הסוחר. הוא דהר עם קנה הרובה שבידו אל המקום, אשר עמד בו הסוחר קשור לעץ. הוא שיחררו מהחבלים, והסוחר סיפר לו את הנעשה עמו. תפס השומר את העגלון, כפתו בחבלים והוליכו העירה למשטרה. לאחר חקירה ודרישה מסרו את כל הכסף לסוחר, ואת העגלון כלאו בבית האסורים. הסוחר נסע לביתו שמח וטוב לב, ובפיו תשבחות להשי"ת, שפדה את

כאשר חזר אל ביתו, ועברו מספר שבועות מהמאורע. שכח הסוחר לקיים את נדרו ולא נתן מאומה לצדקה מן המעשר שהבטיח לתת לסוחר היו בן ובת, ולפתע חלתה בתו ובתו. הוא לא שת לבו גם לזה, ולא נזכר לחלק את כסף המעשר לעניים. אחרי כן חלה גם בנו יחידו, הוא שלח אחר רופאים גדולים, וכולם אמרו נואש לחיין. בצר לו, ובשמעו כי בעיר מז'יבוז' נמצע הבעש"ט שפועל ישועות, נסע אליו לבקשו שיעזור רחמים על בנו יחידו הנמצא בסכנה. כך סיים הבעש"ט את סיפורו בהביטו היטב אל האיש אשר בא אליו זה עתה. כאשר גמר הבעש"ט את סיפורו, נדעזע אותו אדם אשר היה לו אחר מאשר אותו סוחר, אודותיו סיפר הבעש"ט. הנני מוכן ומזומן להפריש תיכף ומיד את כסף המעשר, ולתתו לכל מי שיצוה רבינו הקדוש, נענה הסוחר הנדהם. מהר ושקול סך של ארבעת אלפים רובל לר' וולף, ציוה לו הבעש"ט.

הסוחר לא פקפק לרגע, ומנה ארבעת אלפים רובל, ומסרם לרבי זאב וולף קיציס. מיהר רבי וולף המאושר להכין את צרכי החתונה, סילק אלפיים רובל למחותנו וקנה מתנות עבור החתן. הנישואין נערכו ברוב פאר, כאשר גם אותו סוחר משתתף בשמחת הכלולות, אם כי לבו היה מודאג בגלל מצב החמור של בנו, אולם בטרם חזר לביתו, הגיע אליו מכתב כי מצב בנו החולה השתפר מאד והוא חוזר לאיתנו.